

ANDRZEJ TOMCZAK, *Zarys dziejów parafii Gieczno do roku 1939*, Toruń 1997, ss. 190, il. 11, map. 6.

Ceniony toruński archiwista i historyk, swej podróży sentymentalnej do krainy urodzenia nadał charakter monografii naukowej z całym jej niezbędnym sztafażem, prowadząc przy tym narrację w sposób popularny. Autor opisał dzieje parafii w dwu częściach. W pierwszej z nich parafia jawi się jako najniższy element w strukturze organizacyjnej Kościoła, a w drugiej jako struktura terytorialna, w jakiej toczyło się życie lokalnej społeczności. Parafia, wzmiankowana w 1437 r., powstała zdaniem autora w XIV lub na początku XV w. w dobrach Toporczyków. Kościół parafialny stał się w XVIII w. ośrodkiem kultu św. Stanisława Kostki, a jego obraz słynął łaskami. Autor opisuje wystrój kościoła i jego otoczenia, losy szkoły, szpitala, zestawia listę proboszczów, uposażenie beneficjum. W części drugiej przedstawia sieć osadniczą w XV–XVIII w. i jej zmiany w XIX w., system drożny, sytuację demograficzną. Dobrze znane autorowi księgi grodzkie łęczyckie pozwoliły na szersze nakreślenie dziejów rodzin szlacheckich zamieszkujących parafię gieczyńską oraz przedstawienie niecodziennych, a gwałtownych wydarzeń, jakimi były różnego rodzaju występki kryminalne (zajazdy, zabójstwa) i działania wojenne. W aneksie umieszczono inwentarz kościoła z 1829 r., fragmenty rejestrów podymnego z lat 1661 i 1683, pogłównego z 1717 r., spisy mieszkańców z lat 1822, 1831 i 1921 oraz rejestr szkód wyrządzonych w dobrach biesiekierskich w 1658 r.